LESBRIEF BASISONDERWIJS

door Annemarie van den Brink

Doelgroep: middenbouw en bovenbouw
Thema's: poëzie, spelen met taal, humor

ploegsma kinderboeken.nl

Lachen, gieren, brullen! is een poëziebundel met meer dan 100 humorvolle en verrassende gedichten met illustraties van Matt Hunt. Met deze bundel ontdekken kinderen hoe grappig gedichten kunnen zijn en hoe ze je kunnen laten gniffelen, glimlachen of schaterlachen.

In deze lesbrief staan opdrachten waarmee leerlingen zelf kunnen spelen met taal én grappige (en soms ontroerende) gedichten leren schrijven en voordragen.

TIEN WEETJES OVER EEN (GRAPPIG) GEDICHT

1. In een grappig gedicht wordt iets vaak omgedraaid of overdreven.
2. Een gedicht heeft meestal korte zinnen.
3. Woorden in een gedicht kunnen rijmen, maar dat hoeft niet.
4. Een dichter speelt met letters, woorden, klanken en vormen.
5. In een gedicht komt vaak herhaling voor.
6. In een gedicht kan alles. Een fietspad kan praten, een regenworm zuchten.
7. In een gedicht is het ritme van de zinnen belangrijk.
8. Een gedicht kan elke vorm hebben: verhaaltje, gesprekje, stappenplan, informatief.
9. Een grappig gedicht wordt grappiger als je het met je stem en gebaren leuk voordraagt.
10. De titel van een gedicht kan het gedicht extra grappig maken.

VIJF TIPS OM JE GEDICHT (GRAPPIG) VOOR TE DRAGEN

1. Praat niet te zacht of te snel.
2. Blijf na een grappig woord een paar tellen stil.
3. Spreek klanken en woorden met rijm extra duidelijk uit.
4. Maak ondersteunende gebaren met je handen.
5. Speel en varieer met het tempo, de toon en je gezichtsuitdrukking.

Laat je inspireren door video's van verschillende dichters die hun eigen gedichten uit *Lachen, gieren, brullen* voordragen. Bekijk ze op: www.kinderboeken.nl/inspiratie/lachen-gieren-brullen/.

OPDRACHT 1
SPELEN MET WOORDEN

Een dichter speelt met woorden en klanken. Dat kan door fantasiewoorden te bedenken. Kijk bijvoorbeeld naar het gedicht *De Schreupel & de Friep* van Judy Elfferich op pagina 76.

A) KIJKEN EN LEZEN

Bekijk de illustratie en lees daarna het gedicht hardop.

- Welke fantasiewoorden ben je tegengekomen?
- Welk probleem heeft de Schreupel? *(Hij heeft een splinter in het knargje van zijn kniep)*
- Hoe lost de Friep het op? *(De Friep verwijdert de splinter met een leupel)*.

B) BESPREKEN

Wat maakt dit gedicht grappig? Klinkt het grappig? Wat heeft de dichter behalve de fantasiewoorden nog meer gedaan om het grappig te maken? Welke rijmwoorden heb je gehoord?

C) ZELF SCHRIJVEN (IN EEN DUO)

Bekijk de illustratie en verzin twee fantasiewezens. Bedenk voor allebei een fantasienaam. De eerste naam heeft twee lettergrepen, de tweede naam heeft één lettergreep. Bijvoorbeeld: De Kwisper & de Frop, De Pripperd & de Bliep.

Verzin een probleem voor je eerste wezen. En verzin hoe het tweede wezen het oplost. Je kunt je wezens wat laten zeggen en roepen, net als in het gedicht van Judy Elffrich (*'Zet je schrap!', 'Au! Hatsjiep! Hatsjoep! Hatsjiep!'*) Verzin ook hoe het afloopt. Maak er nu samen een grappig gedicht van. Rijmen mag, maar hoeft niet.

D) VOORDRAGEN

Draag het gedicht samen op een grappige manier voor. Spreek van tevoren af wie welk stukje voorleest.

OPDRACHT 2
GRAPPIGE GELUIDEN-GEDICHT

Van verzonnen geluiden van dieren of mensen kun je een heel leuk gedicht maken. Vooral als je je inleeft in een mens of dier en hun emoties. In *Lachen, gieren, brullen!* kom je verschillende gedichten met geluiden tegen.

A) KIJKEN EN LEZEN

Lees hardop de gedichten *Draken* (pagina 29) en *Brullen* (pagina 62) van Joke van Leeuwen. Bekijk het filmpje van Joke van Leeuwen waarin ze haar gedicht *Brullen* voordraagt op: www.kinderboeken.nl/inspiratie/lachen-gieren-brullen/.

Lees ook hardop het gedicht *De leeuw en de tijger* van Imme Dros op pagina 125. Leef je in hun emoties in. Spreek de geluiden duidelijk en grappig uit.

B) BESPREKEN

- Welke emotie herken je in Draken? *(bang)*.
- Hoe herken je deze emotie? *(De dichter laat het kind stotteren)*.
- Welke emoties herken je in *Brullen*? *(De leeuwen zijn verlegen, het meisje is geïrriteerd)*.
- En welke emoties herken je in De leeuw en de tijger? *(De leeuw en de tijger zijn zeker van zichzelf, de jager is eerst zeker, daarna bang en de koe is boos)*.
- Kloppen de geluiden bij de emoties?
- Hoe klinken de gedichten? Hoe komt dat volgens jou?

C) ZELF SCHRIJVEN (DUO)

Bedenk over welke mensen of dieren je wil schrijven. Verzin bij elk personage eerst een emotie en wat er aan de hand is. Verzin dan welke geluiden daarbij horen (mompelen, schreeuwen, stotteren, bibberen). Schrijf nu samen het geluidengedicht. Denk ook na over hoe je de geluiden opschrijft. Gebruik je dubbele letters, streepjes, hoofdletters, uitroeptekens?

D) VOORDRAGEN

Leef je in de emoties van je mensen of dieren in. Draag het gedicht nu samen op een grappige manier voor. Spreek van tevoren af wie welk stukje voorleest.

OPDRACHT 3
MOPGEDICHT BIJ EEN ILLUSTRATIE

Veel gedichten in *Lachen, gieren, brullen!* zijn gemaakt bij de illustraties. De illustratie bestond al, de dichters maakten er een gedicht bij.

A) KIJKEN

Kijk naar de illustratie op pagina 48 en 49 zonder het gedicht *Mop* van Sjoerd Kuyper te lezen.

B) LEZEN EN BESPREKEN

- Lees het gedicht. Welke dingen op de tekening heeft Sjoerd Kuyper in zijn gedicht gebruikt? *(Het bed, de rode schoenen en de blauwe slippers)*.
- In het gedicht komt herhaling voor. Welke zinnen herhaalt de dichter? *(Dat deden ze onder het bed. Ze wonen hier onder het bed. Gewoon hier bij jullie in bed)*.
- Welke fantasiewoorden heb je gehoord? *(sloenen, slinnen, sloepertjes, schinnen, schippers, schoepertjes)*.
- Wat vind je grappig aan het gedicht?

C) ZELF SCHRIJVEN (DUO)

Blader door *Lachen, gieren, brullen!* Zoek een plaat waarop je een plek ziet en twee voorwerpen, bijvoorbeeld pagina 78 en 79 (zolder met een beker en spiegel).

Schrijf nu je eigen mopgedicht:

- Begin zo: Ken je de mop van ... *(bijvoorbeeld: de enge spiegel?)*.
  Die ging met de beker zoenen. Dat deden ze op *[vul plek in]*.
- Verzin nu met de twee woorden nieuwe fantasiewoorden
  (speker, biegel, spegel enz.)
- Laat de plek in drie zinnen terugkomen. Eindig zo: Ha, deze mop heb ik zelf bedacht. Gewoon hier op de *[vul plek in]*.

D) VOORDRAGEN

Draag het gedicht nu samen op een grappige manier voor. Spreek van tevoren af wie welk stukje voorleest.

OPDRACHT 4
DOE-MAAR-NA-GEDICHT

Dichten leer je ook door een bestaand gedicht op je eigen manier na te doen.

A) KIJKEN EN LEZEN

Bekijk de illustratie bij het gedicht *Woordjes* van Lizette de Koning op pagina 105. Lees daarna het gedicht.

B) BESPREKEN

- Waarom is dit een gedicht? *(korte zinnen, ritme, rijm)*.
- Wat vind je het grappigst aan dit gedicht?

C) ZELF SCHRIJVEN (INDIVIDUEEL)

- Je gaat het gedicht nu nadoen, maar je verandert het vak Engels in een ander vak (bijvoorbeeld spelling, natuur, geschiedenis). Welk vak kies je?
- Verander de woorden *Engels* en *'sausage'*, *'cheese'* en *'scrambled eggs'* in woorden die bij jouw vak passen.
- Vervang de hond door een ander dier en kijk hoe je de zin *'Nu ligt hij windend in zijn mand'* wil veranderen.
- Verzin een nieuwe titel voor het gedicht.
- Schrijf je gedicht nu op.

D) VOORDRAGEN

Bekijk de voordraagtips en draag je gedicht zo grappig en duidelijk mogelijk voor.

OPDRACHT 5
OMDRAAIGEDICHT

Een gedicht wordt grappig als je twee dingen omdraait. Schrijf een grappig omdraaigedicht waarin je twee dingen met elkaar verwisselt.

A) KIJKEN EN LEZEN

Bekijk de illustratie op pagina 26 en 27. Je denkt misschien dat het gedicht zal gaan over een meisje dat haar hond commandeert.

Lees nu het gedicht *Foei!* van Kate Schlingemann. Lees het hardop voor.

B) BESPREKEN

- Waar gaat het gedicht over?
- Zie je dat de dichter twee dingen met elkaar heeft verwisseld? Wat? *(Niet het meisje probeert de hond af te richten, maar de hond het meisje)*

C) ZELF SCHRIJVEN (DUO)

- Bedenk twee dingen die bij elkaar horen
  (bijvoorbeeld een postbode en een brief, een kanarie en een kooi, een juf en een kind, een ober en een dienblad).
- Maak er nu een zinnetje mee en draai het daarna om.
  (bijvoorbeeld: De ober draagt een dienblad wordt Het dienblad draagt een ober).
- Schrijf nu de eerste zin: Kijk, dit is mijn...
  (bijvoorbeeld, geschreven vanuit het dienblad: Kijk, dit is mijn ober).
- Maak een grappige tekening
  (bijvoorbeeld van een dienblad met pootjes waar een ober bovenop zit).
- Schrijf het gedicht in korte zinnen af.

D) VOORDRAGEN

Draag het gedicht nu samen op een grappige manier voor. Spreek van tevoren af wie welk stukje voorleest en maak er passende gebaren bij.

OPDRACHT 6
TOEVALGEDICHT

Sla het register op pagina 154 en 155 open. Hier zie je in vier kolommen de titels van alle gedichten uit de bundel. Prik met je vinger uit elke kolom een titel (hou je ogen dicht)!

Je hebt nu vier titels. Schrijf nu een giga-grappig gedicht waarin je deze vier titels verwerkt. Verzin er tot slot een leukere-dan-leuke hoofdtitel bij.

Draag het gedicht nu samen op een grappige manier voor.

